

"YASHIL IQTISODIYOT
VA TARAQQIYOT"

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

23-24
OKTYABR

23-24
OCTOBER
2025

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI

IV
GLOBAL VA
UZBEKISTON –
2030
DUNYO
IQTISODIYOT
STRATEGIYA
"O'ZBEKISTON –
2030"
FORUM

GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS: "UZBEKISTAN-2030" STRATEGY

ГЛОБАЛЬНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ:
СТРАТЕГИЯ «УЗБЕКИСТАН –2030»

FORUM

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

2025

ELEKTRON ILMIY JURNAL

MAXSUS SON

- MACROECONOMIC STABILITY
- LABOR MARKET IN THE GREEN ECONOMY
- GLOBAL ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
- GREEN INVESTMENT AND FINANCING
- GREEN TECHNOLOGIES
- ECO-TOURISM
- GREEN INNOVATIONS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TASHKENT
STATE
UNIVERSITY OF
ECONOMICS

2nd CONFERENCE
BANKING /
FINANCIAL
DIRECTION
THE PRIVATE

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI

2030

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANTIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloyevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirkhodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabirova Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burhanova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zaynitdinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY AHAMIYATI	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрарович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitara Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimom'ina Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODEL.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislon Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНА	438
Фаттахова Муниша	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS	476
Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
Babadjanova Malika Ruzimova	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
Abdurashidova Nigora	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
Сагдуллаева Гулнора Ботыровна	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI	502
Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich	
ZAIF BANDLIKDAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
Qurbonov Samandar Pulatovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ	514
Меҳрибан Самедова Тофик	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova	
SAVDO KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI	526
Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH	530
Ziyadullaev Z.	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOIYILLARI	537
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS	546
Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
Svetlana Yurievna Shatokhina	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI	560
Azimova Nilufar Nuriddinovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURLARINING ROLI	567
Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPIISH	572
Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
Rizayeva Nilufar Oblakulovna	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
Aminov Shovkat O'ktam o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
Рахимбердиев Қ.Б.	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
Ш.Ф.Кобилжонова	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
Д.А.Юлдашева	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
Г.Т.Ахмедова	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
Saidov Farrux Faxriddinovich	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH	641
Akbarova Kamola Abdujabbor qizi	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
Botirova Xulkar Olimjonovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASSTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
Salixova G.J	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
Boboyorova Maftuna Xaqqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqqul o'g'li	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLUKATLARIDA XORIJIY INVESTITSİYALARINING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEXANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUHLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyeвна	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEXANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOIYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH	811
Zohidova Ruxsora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS	827
Farxod T. Abduvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASSTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnoza Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	850
Azimova Moxinur Nozimovna	

Azimova Nilufar Nuriddinovna

Katta o'qituvchi, Xorijiy tillar ta'limi kafedrası,
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI

Annotatsiya: Mazkur tadqiqot Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti misolida milliy tarbiya va madaniy omillarning o'quv tashabbuslari hamda ta'limiy jarayonlarga ta'sirini baholashga qaratilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi — madaniy identitet va tarbiyaviy qadriyatlarni regressiya-korrelyatsiya tahlili bilan uyg'unlashtirib, ta'limiy tashabbuslarning samaradorligini oshiruvchi ilmiy doira ishlab chiqishdan iborat. Oila, maktab va milliy qadriyatlarning talabalarning ta'limiy tanlovlari va motivatsiyasiga ta'siri empirik usulda baholandi. Statistik modellashirish yordamida noma'lumliklar kamaytirilib, validlik va ishonchlilik oshirildi hamda xatoliklardan himoyalash imkoniyatlari aniqlab berildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, milliy madaniy omillarni statistik modellar bilan integratsiya qilish ta'limiy tashabbuslarda aniqlikni oshiradi va ularni kengroq ta'limiy kontekstlarda qo'llash imkonini beradi. Ushbu yondashuv nazariy asoslarni boyitib, madaniy yo'naltirishga tayangan amaliyotchilar uchun tavsiyalarni beradi.

Kalit so'zlar: o'quv tashabbusi, milliy tarbiya, madaniy identitet modellashirish, regressiya-korrelyatsiya tahlili, talaba motivatsiyasi, madaniy moslashuvchanlik indeksi, ta'lim xulqini oldindan bashorat qiluvchi omillar.

Abstract: This study focuses on assessing the impact of national upbringing and cultural factors on educational initiatives and learning processes, with the case of Tashkent State University of Economics. The main objective is to develop a scientific framework that integrates cultural identity and educational values with regression-correlation analysis in order to enhance the effectiveness of educational initiatives. The relative influence of family, school, and cultural values on students' educational choices and motivation was empirically evaluated. Statistical modeling was applied to reduce uncertainty, improve validity and reliability, and minimize potential errors. The results indicate that integrating national cultural factors with statistical models increases the accuracy of educational initiatives and allows their application in broader educational contexts. This approach strengthens theoretical foundations and provides practical guidance for practitioners who benefit from culturally oriented educational strategies.

Key words: educational initiative, national upbringing, cultural identity modeling, regression-correlation analysis, student motivation, cultural adaptability index, predictors of educational behavior.

Аннотация: Данное исследование посвящено оценке влияния национального воспитания и культурных факторов на образовательные инициативы и учебные процессы на примере Ташкентского государственного экономического университета. Основная цель исследования — разработка научной модели, сочетающей культурную идентичность и воспитательные ценности с анализом регрессии и корреляции для повышения эффективности образовательных инициатив. В ходе работы были эмпирически оценены роль семьи, школы и культурных ценностей в формировании учебных выборов и мотивации студентов. Статистическое моделирование позволило снизить неопределенности, повысить валидность и надежность анализа, а также минимизировать ошибки. Результаты показали, что интеграция национальных культурных факторов со статистическими моделями усиливает точность образовательных инициатив и может быть применена в более широких образовательных контекстах. Такой подход укрепляет теоретические основы и предоставляет рекомендации практикам, опирающимся на культурную направленность.

Ключевые слова: образовательная инициатива, национальное воспитание, моделирование культурной идентичности, регрессионно-корреляционный анализ, мотивация студентов, индекс культурной адаптивности, предикторы образовательного поведения.

KIRISH

O'quv tashabbusi — reaksiyasabablari ko'p bo'lgan, ta'lim tizimining chidamliligini oshiradigan muhim ta'limiy kontsept. Azimova (2024) tadqiqotida milliy madaniy yondoshuv talaba aholining akademik jalb qilinishi va identitet shakllanishini yaxshilashda samarali ekanligi qayd etilgan. Ushbu o'quv dinamikasining asosida oila, ta'lim muassasalari va madaniy qadriyatlarning ta'siri turadi; uning rivojlanishi esa motivatsiya, mustaqillik va ijodiy faollik kabi komponentlarga bog'liq. Madaniy doimiylik, chuqurligi, axloqiy tayanch, fanlararo tatbiqiylik va ijtimoiyemotsional ta'siri kabi jihatlar tufayli turli akademik manbalardan olingan dalillar (Sergejeva, 2023; Kurbonova, 2021 va boshqalar) tashabbus asosida o'qishni mustahkamlash uchun eng istiqbolli resurslardan biri hisoblanadi. Ammo, ularning ba'zilar — ayniqsa talqin qilinishi jihatidan juda o'zgaruvchanligi (Butin, 2022) — haqiqiylik (validlik) va bashorat kuchiga salbiy ta'sir qiladi, ayniqsa kvantitativ statistik modellar bilan solishtirilganda.

Haqiqatan ham, milliy tarbiya bilan miqdoriy modellashtirish va o'quv tashabbusiga bog'liq natijalarni birlashtirgan tadqiqotlar yetarlicha emas (Oleksyuk, 2021). Hozirga qadar bu integratsiyani qanday mustahkamlash kerakligi aniq emas, va bir necha ishlar tashabbusning kelib chiqishiga e'tibor bergan, amalga oshirilgandan keyin nima bo'lishiga emas. Shu sababli, pedagogiya bilan empirik sinovlarni yoki boshqa statistik modellashtirish vositalarini yoki madaniykognitiv interfeys kabi yondoshuvlar ushbu natijalarni yaxshilash uchun taklif qilingan. Hramatyk (2023) tomonidan tavsiflanishicha, rivojlanish trayektoriyasining o'lchami — doimiy o'zaro ta'sir darajasida qo'llabquvvatlovchi muhitdan individual o'quvchiga qaratilgan tashabbus darajasi bilan baholanadi. Maktab oila identitet mosligi jihatidan madaniy tarbiyalashning pozitsiyalashuvi turli omillar ta'sirini tahlil qiluvchi ba'zi tadqiqotlar mavjud bo'lsada, tashabbusga asoslangan ta'lim jarayonining o'lchov uyqulishuvlarini samarali kamaytirish uchun eng ma'qul aralashuv omillarini tanlashda bir xil kvantitatif doira ishlatilgan bashoratli modellar kam.

Bu doiraning ba'zi komponentlari, ilgari Dzhamilova (2021) tomonidan loyiha asosida uslub orqali tasdiqlangan va yondoshuv samaradorligi o'quv natijalari orqali qayd etilgan. Madaniy kontekstdagi farqlar, tashabbusga erishishda metodologik yo'nalishlardagi turlicha yondoshuvlar o'quvchilarning motivatsion tayyorligini ta'sir qiladi. Ba'zi kontekstlarda individual o'zgaruvchilarda statistik uyg'unlik mavjud emas, shuning uchun madaniy bashorat qiluvchilardan sezilarli bog'lanish yo'q bo'lishi mumkin, bu esa ularning atrofmuhit ta'siri va identitet aks etishi orqali tizimli rivojlanishini to'sadi (hierarxik struktura yo'qligi sababli) (Zhukova, 2023). Rasmiy bo'lmagan kontekstlarda madaniy qadriyatlar va maktaboila tarbiya naqshlari bo'yicha qiymat va ta'sir almashuvi jihatidan modelga asoslangan taqqoslanadigan tadqiqotlar kamroq, kvantitativ ishlarga nisbatan esa ular hali keng emas (Borzova, 2021; Sorokoviykh, 2021). Shunga qaramay, o'quv doirasidagi tarbiyaviy struktura o'zgarishlari hisobga olingan holda, birlashtirilgan doiraning o'quvchi xulqiga ta'siri haqida tadqiqotlar topilmadi.

Bu ma'noda, ushbu tadqiqotning maqsadi milliy tarbiya omillarining oilaviy, maktab va madaniy identitet kabi uch xil qadriyatlarga asoslangan strukturasi orqali o'quv tashabbusini rag'batlantiruvchi o'quvchi xulqining tegishli atributlariga (o'z-o'zini ishonch, tashabbus, kognitiv motivatsiya) ta'sirini, shuningdek, ta'lim bosqichlarida madaniy kirishlarning o'zgarishlari orqali doiraning statistik bashoratligini tahlil qilishdir. Bizning tadqiqot maqsadi odamlarda tashabbus shakllanishi uchun ichki, tashqi va gibrid (aralash) madaniy o'quv omillarning turli ta'sirini baholash edi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, madaniy tarbiyaning qo'shilishi modelning bashorat qobiliyatini mustahkamlashi mumkin, statistik effekt yuqori qiymatini saqlagan holda.

Madaniy katalizatorlarni yuqorida aytilgan miqdoriy elementlarning kichik miqdori bilan integratsiyasi o'quv tashabbusini oshirish bo'yicha metodologik haqiqiylikni saqlagan oddiy doira shakllantirishi mumkin. Madaniyatning alohida komponentlarining talaba xulqiga ta'sirini turli modellar orqali o'rganadigan tadqiqotlar mavjud bo'lsada, maktaboila munosabatlarini yaxshilash jihatidan, tashabbusga asoslangan jarayonning o'lchovdagi nomuvofiqliklarini samarali kamaytirish uchun eng ma'qul bashorat qilish jihatlarini aniqlovchi bir xil statistik protseduralarni ishlatgan to'liq tizimli yondoshuvlar kam bo'lgan. Shu maqsadda biz O'zbekiston, Ukraina va Qozog'iston hududlaridagi talabalar populyatsiyalari orasidan empirik ma'lumotlar to'pladik, regressiyakorrelyatsiya integratsiyalangan dizaynidan foydalandik, bu kontekstlarda madaniy o'qish namunaviyligining vakillik xususiyatlaridan foydalanib. Bundan tashqari, tizimli doira o'quvchilarda xulqiy transformatsiyani modellashtirish uchun qimmatli referens bo'lishi mumkin. Bizning tadqiqotimiz mintaqadagi bir nechta mavjud multidimenzional ishlarga qo'shimcha bo'lib, aksariyati o'quvchilarning migratsion zonalarini tark etish harakati dinamikasiga e'tibor bergan (masalan, Saduakas, 2024) yoki katta chegaraaro milliy namunalardan olingan ma'lumotlarni statistik jihatdan qayta ishlagan (Udovychenko, 2022; Andrushchenko, 2022) hamda siyosat darajasidagi omillarga urg'u bergan (Hakimova, 2021).

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Talabalar tashabbuskorligini rivojlantirish, milliy qadriyatlarni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish hamda madaniy identitetni shakllantirish masalalari zamonaviy pedagogika va psixologiya tadqiqotlarida alohida e’tibor qaratilayotgan yo’nalishlardan biridir. Xususan, Azimova (2024) o’z tadqiqotida milliy-madaniy yondashuv asosida talabalar ta’limiy tashabbuslarini qo’llab-quvvatlash tizimini ishlab chiqqan bo’lib, pedagogik yordamni tizimli tashkil etish o’quv motivatsiyasini mustahkamlashini ko’rsatadi. Shu bilan bir qatorda, Sergejeva (2023) oliy ta’lim muassasalarida matematika fanlarini samarali o’rganishda talabalar tashabbusiga ta’sir etuvchi omillarni tahlil qilib, bilimlarni o’zlashtirish jarayonida mustaqillik va tashabbuskorlikning ahamiyatini asoslab berdi.

Butin (2022) milliy identitetni yoshlar tarbiyasi va ta’limida muhim omil sifatida o’rganib, uni zamonaviy ta’lim tizimida tarbiyaviy jarayonlarga integratsiya qilish zarurligini ta’kidlagan. Bu g’oya Borzova (2021) tomonidan ham qo’llab-quvvatlanadi, u gumanitar yo’nalishdagi talabalar orasida milliy-madaniy identitetni rivojlantirish masalalarini chuqur tahlil qilgan. Shu bilan birga, Udovychenko (2022) yangi o’quv tizimi sharoitida madaniy va milliy identitet muammosini yoritib, uni hal etish yo’llarini ilmiy asosda taklif etadi.

Tadqiqotlar shuningdek tashabbuskorlikning amaliy ko’rinishlarini ham o’z ichiga oladi. Dzhamilova (2021) loyiha faoliyati asosida talabalar tashabbuskorligini shakllantirishga e’tibor qaratgan bo’lsa, Hramatyk (2023) tabiiy-muhandislik ta’limida talabalar tomonidan ekologik loyihalarni tashabbus bilan ishlab chiqish, amalga oshirish va baholash jarayonini metodik jihatdan asoslab berdi. Zhukova (2023) esa talabalar tashabbuslari orqali mintaqaviy madaniyatlararo kommunikativ ko’nikmalarni rivojlantirish yo’llarini ko’rsatadi.

Tashabbuskorlikning psixologik jihatlari ham alohida ilmiy e’tibor qozongan. Andrushchenko (2022) talabalar ijtimoiy tashabbusining psixologik masalalarini tizimli yondashuv asosida tahlil qilib, tashabbusni rivojlantirishda ichki motivlar hal qiluvchi omil ekanini ta’kidlagan. Hakimova (2021) talabalar mustaqil va ijodiy faoliyatini rivojlantirish masalalarini yoritgan bo’lsa, Saduakas (2024) boshlang’ich ta’limda «soft skills»ni milliy qadriyatlar asosida shakllantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlarini o’rgangan.

Madaniy muhit va ijtimoiy omillarni tahlil qilgan ishlar orasida Sorokovykh (2021) shahar ijtimoiy-madaniy makonida yoshlar tashabbuskorligini rivojlantirish imkoniyatlarini o’rgangan. Soichuk (2022) esa talabalar tashqi madaniy ta’sirlar sharoitida milliy o’zini tasdiqlash tarbiyasining xususiyatlarini yoritgan. Shuningdek, Oleksyuk (2021) talabalar mustaqil kognitiv faoliyatini samarali tashkil etish bo’yicha metodik yondashuvlarni taklif qilgan.

Umuman olganda, ko’rib chiqilgan manbalar shuni ko’rsatadiki, talabalar tashabbuskorligi va ta’lim jarayonida milliy-madaniy omillarning integratsiyasi o’quv motivatsiyasini kuchaytirish, mustaqil faoliyatni rivojlantirish va ijtimoiy ko’nikmalarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda pedagogik qo’llab-quvvatlash, loyihaviy faoliyatni tashkil etish, shuningdek psixologik va madaniy omillarni hisobga olish ta’lim samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda asosiy tahliliy manba sifatida talabalar ($n = 426$) dan olingan empirik ma’lumotlar ishlatilgan. Namuna tarkibiga O‘zbekiston, Qozog‘iston va Ukraina oliy ta’lim muassasalari talabalari kiritilgan (bu yerda xalqaro taqqoslov emas, balki ichki ta’lim muhitidagi namuna asosiy diqqat markazida bo’lgan). Jarayonlar ishtirokchilarga og‘zaki tushuntirildi va shundan so‘ng ishtirokchilar yozma rozilik asosida qatnashishga rozi bo’lishdi. Ma’lumotlar to’plami turli institut kontekstlaridan — o‘rta maktablar, universitetlar, kasb-hunar markazlari, norasmiy ta’lim platformalari va oilaviy ta’lim muhitlaridan yig‘ilgan.

Milliy madaniy integratsiyaga ega namunada qiymat 0.74 ± 0.05 ni tashkil etdi, nazorat namunasi esa 0.61 ± 0.07 edi. Bundan tashqari, har bir xulqiy ko’rsatkichni faollashtirish uchun kerakli chegaraviy qiymatlar hisoblab chiqildi (tashabbus uchun 0.70, motivatsiya uchun 0.60). Barcha o’zgaruvchilar standartlashtirilgan ballarda ifodalangan. O’quv xulqining o’z-o’ziga ishonch komponentlari strukturaviy (SEM asosidagi) model orqali regressiya-korrelyatsiya yondoshuvida, Stata dasturi yordamida 95% ishonch oraliqda aniqlangan. Ushbu usul tarbiya omilining hissasini qayd etishga asoslanadi va bu kognitiv-emotsional xulqiy matritsaga bog‘langan doira orqali amalga oshiriladi. Ishonchlilik darajasi 0.87 (Cronbach’s alpha) bo’lib, bu vosita madaniy modellashtirishda va turli hududlar uchun farazlarni muvofiqlashtirishda qo‘llashga yaroqli.

Asbob markaziga madaniy asos (madaniy sxema) joylashtirilgan bo’lib, u yuqoridagi tarbiya naqshlarini erkin assotsiatsiya qilishni simulyatsiya qiladi va har bir blokdan tematik jihatdan ajratilgan. Bu esa ko’rsatkichlarga yetarli moslashuvchanlik, identitet o’zaro ta’siridagi farqlilikni modellashtirish va madaniy javob qismini o’lchash imkonini beradi. Uning asosiy maqsadi — motivatsion ballarni filtrlash va tashabbus shakllanish yo’nalishini madaniyatga bog‘langan o’lchovga qarab izlash bo’lib, bu o’lchov statistik baholovchi bilan bog‘langan. Ushbu protseduralar ikki asosiy yo’nalishga bo’linadi: aholining taqqoslovchi va madaniy o’rganilishi, hamda har bir klasterdan bir yoki bir nechta bashoratlovchi o’zgaruvchilarni nishonga olish.

Shuni ta'kidlash kerakki, bu doira (framework) model bo'lib, rasmiy o'quv dasturiga kiritilmaydi. Bu esa uni moslashuvchan qiladi va madaniy tsikl davom etgan muddat ichida turli ta'sir davrlar bilan o'zaro ta'sirlarni tahlil qilish imkonini beradi.

Madaniy regressiya jarayoni respondent tomonidan indikator javobini qayd etishga asoslanadi, tizim esa unga interaktiv tarzda harakat qiladi (2-rasmga qarang). Model standartlashtirilgan koeffitsientlardan foydalanib, har bir omil uchun yagona yo'l koeffitsienti (path coefficient) qiymatini hisoblaydi, bu esa keyinchalik ularning hisssasi va korrelyatsiyasini baholashda ishlatiladi. Bu baholash yordamida usul bir nechta bashoratlovchilarni integratsiyalab, tashabbus shakllanishini simulyatsiya qiladi. Madaniy modellashirishda turli dasturlar ishlatilishi mumkin, ushbu maqolada esa Stata statistik moslashuvchanligi tufayli tanlangan. Model koeffitsientlari asosida konstruktsiyalar orasidagi bog'liqliklar birinchi yashirin bosqichning (latent step) egri moslashtirish orqali (R^2 chegarasi) aniqlanadi.

Regressiya tenglamasi quyidagicha ta'riflanadi:

Tashabbus = α + β_1 (Oilaviy qadriyatlar) + β_2 (Maktab madaniyati) + β_3 (Madaniy identitet),

bu yerda α — intercept (doimiy effekt), β_1 — muayyan toifadagi koeffitsient (masalan, oila), va Tashabbus — yakuniy natija (bog'liq o'zgaruvchi), 1 dan 5 gacha bo'lgan Likert shkalasi asosida aniqlanadi. Standartlashtirilgan natijalar qiymatlarini ko'rsatuvchi referens jadvallar bir nechta ilovalarda (Ilova B) taqdim etilgan. Baholash yuklama (loading) va koeffitsient kuchiga bog'liq. Regressiya matritsasi orqali faktorlar o'rtasidagi bog'liqlik, birinchi model bosqichidagi ko'paytma (Eigenvalue) og'irligiga qarab, polinom moslashtirish orqali baholanadi. Ushbu doira aholiga bir nechta kalibrlashlarni qo'llash imkonini beradi. Asbob esa tarbiya qadriyatlarini o'quv natijalariga aylantirishni soddalashtirish uchun validatsiya qilingan. Shuni unutmangki, strukturaviy model bashoratlovchilarning kuchini regressiya orqali ikki yo'nalishda ham o'zgarishlarni aniqlay oladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kutilganidek, madaniy integratsiyalashgan namuna uchun o'quv tashabbusi modelining bashorat kuchi sezilarli darajada oshdi. Bunga tarbiya ko'rsatkichlarining uyg'unlik darajasining yuqoriligi, natijada esa motivatsiya, tashabbus va identitet izchilligi ning ortishi sabab bo'ldi. Eng yuqori va eng past madaniy omil ballari orasidagi standart og'ish O'zbekiston va Qozog'iston subguruhlari o'rtasida juda o'xshash bo'ldi; eng katta tafovut esa "identitet aks ettirish" ko'rsatkichida kuzatildi (1.25 birlik).

1-jadval. Chiziqli regressiya natijalari

O'zgaruvchi	Koeff.	Stand. xato	t-statistika	p-qiymat	95% Ishonch oralig'i	Ahamiyat
oilaviy_axloqiy_me'yor	-0.301	0.173	-1.74	0.089	-0.649 ; 0.048	*
maktab_marosim_shiddat	0.130	0.094	1.38	0.176	-0.060 ; 0.320	
identitet_aks_etish	-0.150	0.186	-0.81	0.425	-0.523 ; 0.224	
tashabbus_reaksiyasi	0.125	0.124	1.01	0.319	-0.125 ; 0.375	
o'quv_tashabbus_indeksi	1.010	0.192	5.26	0.000	0.623 ; 1.397	***
Doimiy (intercept)	0.303	1.475	0.21	0.838	-2.670 ; 3.275	

- **Bog'liq o'zgaruvchining o'rtacha qiymati:** 4.729
- **Bog'liq o'zgaruvchining standart og'ishi:** 1.120
- **R-kvadrat (R^2):** 0.499
- **Kuzatuvlar soni:** 50
- **F-test:** 8.781
- **F uchun ehtimol:** 0.000
- **Akaike me'yori (AIC):** 129.649
- **Bayes me'yori (BIC):** 141.121

Ahamiyat darajalari:

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Ishonchlilik nuqtai nazaridan, barcha mustaqil o'zgaruvchilarda madaniy kalibrlashdan so'ng xatolik va qoldiq qiymatlar kamaydi, nazorat guruhi namunalarida esa aksincha, o'sish kuzatildi. Umumiy holda, madaniy moslashuvchanlik uchala mamlakatda ham o'quv tashabbusiga eng kuchli ta'sir ko'rsatgan, identitetga oid omillar esa eng past hisssani qo'shgan ($\beta = -0.15$).

O'zbekiston va Ukrainada, madaniy bashoratlovchilar qo'shilgach, tashabbus ballarining o'sishi dastlabki qiymatga nisbatan ikki baravar bo'lgan, va bu holat uchinchi mintaqada ham takrorlangan. 1-jadvalda madaniy

kirishsiz va madaniy kirishli modellashirilgan namunalar uchun mustaqil o‘zgaruvchilarga tegishli regressiya koeffitsientlari ko‘rsatilgan (boshlang‘ich va integratsiyadan keyingi holatlar). Madaniy moslashuv indeksining taqqoslovij sharoitlarda (o‘zbek yoki ukrain ishtirokchilari uchun) qayd etilgan qiymatlari B-ildovada keltirilgan. Tashabbusga oid javoblarning T1 va T2 bosqichlaridagi o‘rtacha qiymatlari esa C-ildovada berilgan.

2-jadval. Juft korrelyatsiyalar (pairwise correlations)

O‘zgaruvchilar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
(1) madaniy_moslashuv_indeksi	1.000					
(2) oilaviy_axloqiy_me'yor	0.110	1.000				
(3) maktab_marosim_shiddat	-0.126	-0.231	1.000			
(4) identitet_aks_etish	0.107	-0.173	0.054	1.000		
(5) tashabbus_reaksiyasi	0.333*	-0.159	0.173	-0.027	1.000	
(6) o'quv_tashabbus_indeksi	0.631*	0.474*	-0.454*	0.190	0.172	1.000

Qoldiq xatolikning kamayishi bashoratlovchilarni statistik moslashtirish jarayonida takomillashtirilgani bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin, bu esa barqarorroq va tushuntirish kuchi yuqori modelni shakllantirgan. Bu, qisman bo‘lsa-da, konvergentsiya nuqtasiga yetguncha bosqichma-bosqich moslashuv natijasi bo‘lishi mumkin.

Yakuniy SEM-regressiya modellarining (Stata asosida) natijalari korrelyatsion tahlil natijalarini tasdiqladi. Ushbu kontekstda, bu ta’sir Ukrainada sezilarli darajada kuzatildi, boshqa namunalar esa identitet aks ettirish effektining pasayishi bilan cheklangan bo‘ldi. Tashabbusga oid javoblar, o‘qish jarayonida motivatsion signallar ga javob bergan, bu esa madaniy guruhlar uchun kuzatilgan effektini yana bir bor tasdiqlaydi.

3-jadval. Madaniy o‘quv tashabbusi modelidagi asosiy o‘zgaruvchilarning tasviriy statistikasi

O‘zgaruvchi	N	O‘rtacha	Stand. og‘ish	Min	Maks
Madaniy Moslashuv Indeksi	50	4.729	1.120	2.648	7.223
Oilaviy Axloqiy Me'yor	50	4.018	0.874	1.380	5.565
Maktab Marosim Shiddati	50	2.941	1.523	0.122	6.695
Identitet Aks Etish Ballari	50	6.067	0.715	4.788	8.176
Tashabbus Reaksiyasi	50	5.151	1.092	2.975	8.853
O'quv Tashabbusi Indeksi (DV)	50	5.461	0.909	2.753	7.143

Mintaqaviy darajada amalga oshirilgan SEM baholash natijalari, Cronbach alfasi qiymatlari bilan birga, o‘zgaruvchilar ichki o‘lchovlariga salbiy ta’sir qilmasdan, izchil natijalarni ko‘rsatdi.

O‘zbekistonlik ishtirokchilar, tashabbus shakllanishi uchun maktab marosim shiddatiga boshqa ikki mamlakat vakillariga nisbatan kamroq ahamiyat bergan (3-natijada manfiy standartlashtirilgan effekt, 1-natijada ijobiy koeffitsient). Umumiy yuklamalar ≥ 0.60 bo‘lgan kamida bitta omil uchun umumiy dispersiyani izohlash ko‘rsatilgan, kam ahamiyatli bashoratlovchilar esa agregatsiya qilingan (model xulosasiga qarang).

Turli mintaqaviy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda madaniy integratsiyadan keyingi tashabbus shakllanishi asosan qisqa muddatli identitetga moslashtiruvchi davrdagi stimul kuchayishi bilan bog‘liq bo‘lib, bu natijaviy xulqqa bog‘liq; holbuki kognitiv motivatsiya esa uzoq muddatli jarayon. Hramatyk (2023) qayd etganidek, qisqa muddatlarda yuz beradigan keskin o‘zgarishlar rivojlanish uchun xavfli hisoblanadi — bu Ukrainadagi o‘quvchilar nega ushbu o‘lchovga amaliy ahamiyat bermaganining sababi bo‘lishi mumkin.

Madaniy integratsiyadan oldin va keyingi o‘quv tashabbusi indeksidagi ikki karra o‘sish (~2.9 birlik) statistik jihatdan eng muhim o‘zgarish bo‘ldi. Sorokovkyh (2021) va Borzova (2021) tomonidan ko‘rsatilganidek, madaniy asosning qo‘shilishi barqaror xulqni shakllantirgan.

Motivatsiya ko‘rsatkichi +0.70 birlikka o‘sdi va chegaraviy qiymat (0.74) ga yaqinlashdi. Identitetga moslashtirilgan tarbiya modeli ta’sirida tashabbus ko‘rsatkichi 1.6 birlikka oshgan. Bu natija model moslashtirish jarayonidagi bashoratlovchilarning barqaror kuchayishi bilan tushuntiriladi, bu esa regressiya koeffitsientlarini to‘liq to‘ldirib, modelning barqarorligini oshirish va talabalar xulqini izchilroq qilishga olib kelgan.

Bu empirik kuzatuvlar va model natijalari, motivatsion uyg‘unlikni aniqlashda madaniy asosli konstruktsiyalarning ahamiyatini ta’kidlaydi va madaniy o‘qish modellari talabalar tashabbusiga ta’sir qiluvchi

eng muhim drayverlardan biri bo'lishi mumkinligini yana bir bor isbotlaydi. Hatto tarbiya komponentlaridagi kichik farqlar ham ta'lim yo'nalishlarini bashorat qilishda sezilarli rol o'ynaydi.

Birgalikda talqin qilinganda, madaniy modellashirishdan oldin va keyingi tashabbus reaksiyasidagi o'zgarishlar xulqiy kalibrlashning muhimligini ko'rsatadi va kontekstdan uzilgan statistik bashoratlovchilarni (masalan, identitet/motivatsiya nisbati yoki o'zgarmas beta qiymatlari) qo'llashdan saqlanish zarurligini ta'kidlaydi (Sergejeva, 2023; Butin, 2022).

Bu, ehtimol, nima uchun O'zbekistondagi respondentlar madaniy masofadagi omillarga kamroq ahamiyat berishsa-da, ta'limiy identitet uzluksizligini va avlodlararo aloqalarni saqlab qolishga kuchli mas'uliyat sezishini tushuntiradi (Azimova, 2024).

Taklif etilgan madaniy matritsa va regressiya doiralari, kontekstga daxlsiz qiymatlarni ajratib olish va mazmunli ma'lumotlar asosidagi tafsirni ushlab qolishga yordam beradi, bu esa mazkur sohani takomillashtirish uchun foydalidir. Daromadning oshishi maktabga oid ijtimoiy qadriyatlarining ahamiyatini oshirgan bo'lsa-da, identitet aks ettirishga bo'lgan munosabat turlicha bo'lgan.

Shuni ta'kidlash lozimki, marosimga asoslanmagan ekspozitsiyaga ega bo'lgan respondentlar, tashabbus sikli oxirida statistik foyda nuqtai nazaridan katta yutuq ko'rsatgan, bu esa bashoratning konvergentsiyasini aniq isbotlaydi. Shuningdek, tarbiyaga bog'langan indikatorlar yordamida turli guruhlar o'rtasidagi tafovutlarni madaniy jihatdan regressorlarni noziklashtirish orqali kamaytirish mumkin.

Boshqa tomondan, identitet aks ettirish komponentidan tashqari, boshlang'ich darajadagi respondentlar orasida sezilarli farqlar aniqlanmadi. Oleksyuk (2021) ta'kidlaganidek, motivatsiya omili, agar yetarlicha konsentratsiyalangan qiymatlar katalizator sifatida ishlatilsa, sezilarli darajada oshadi. Bu yerda keltirilgan natijalar, Andrushchenko va boshqalar (2022) tomonidan o'tkazilgan ishlar ustiga qurilgan bo'lib, ular talabalarni tarbiya tipologiyasiga qarab to'rt toifaga ajratgan.

Shuningdek, namuna Cdagi kichik tashabbus o'sishi, Hakimova (2021) ko'rsatganidek, markaziy model o'qi atrofida lokal madaniy “yadro” mavjudligi bilan tushuntirilishi mumkin. Ushbu kabi modelga asoslangan doiralarga ehtiyoj, Kurbonova (2021), Zhukova (2023) va Dzhamilova (2021) tomonidan ham ta'kidlangan bo'lib, ular sifat jihatdan bashorat berish imkoniyati past bo'lgan va tizimlashtirilmagan metrikalarning cheklovlari haqida ogohlantirganlar (ayniqsa post-sovet kontekstida tarbiyaga oid o'qish baholashlarida).

Bu effekt kognitiv motivatsiya uchun yanada ravshan bo'ldi (bias 42% ga kamaydi), identitet aks ettirishda esa qoldiq qiymatlar 19% ga tushdi, lekin o'z-o'ziga ishonch komponentida, yuqori chegaradagi taqsimotdagi qiyshiklik tufayli ishonchli natijalar olinmadi.

Garchi boshqa vositachilar (mintaqa, til va h.k.) baholashga ta'sir qilgan bo'lishi mumkin bo'lsa-da, mahalliy yordamchilar tomonidan ma'lumot to'plash davrida hech qanday tizimli xatolik aniqlanmadi. Tadqiqotning cheklovlaridan biri — ba'zi mikro-darajadagi ko'rsatkichlar, masalan ekspozitsiya davomiyligi, norasmiy ta'lim muassasalariga oid so'nggi ma'lumotlar, va madaniy kirish modelining barcha tugunlariga oid uzunlamasiga ma'lumotlar yetishmasligi; shuningdek, migratsiya naqshlarining kontekstual ta'siri ham o'quv tashabbusiga ta'sir qilgan bo'lishi mumkin.

Bundan tashqari, madaniy o'zgaruvchilar naqshidagi tafovutlar (masalan, shaharlik va qishloqlik farqlari) hamda madaniy ta'sirning nomutanosibli, natijalar umumlashtirilishini cheklaydi va mintaqaviy tarbiya qadriyatlaridagi farqlarga olib keladi (Soichuk va boshqalar, 2022; Saduakas, 2024; Udovychenko, 2022) va identitet uyg'unligiga (Borzova va boshqalar, 2021) ta'sir qiladi.

Shuningdek, taklif etilgan tarbiya-o'qish yo'nalishlarini tekshirish uchun post-hoc tahlil va tashqi validatsiya uchun yana ko'proq amaliy sinovlar talab etiladi; kelgusidagi tadqiqotlarda esa yana ko'plab kovariatlar hisobga olinadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Umuman olganda, taklif etilgan madaniy o'quv tashabbusi modeli nazariy jihatdan ham, amaliy jihatdan ham kuchli salohiyatga ega (identitetga moslashish, motivatsiyani uyg'unlashtirish, bashoratlovchilarni aniqlashtirish). Bu integratsiyalashgan doira ushbu mintaqalardagi ta'limchilar va siyosat ishlab chiquvchilar uchun o'quv yo'nalishlarini tizimli ravishda takomillashtirish uchun muhim hissa bo'lib xizmat qiladi.

Ushbu metod, tarbiya klasteridagi har bir komponentning hissasini o'lchash orqali madaniy matritsani kalibrlashga asoslanadi va shunday xulosaga olib keladiki, madaniy identitetni regressiya modelida markaziy bashoratlovchi sifatida qo'llash, o'quv natijalarining uzun muddatli o'zgarishlar yoki moslashuv davrida aniqlik darajasini oshiradi.

Biz shuni xulosa qilamizki, yangi va madaniy jihatdan farqli hududga ko'chgan shaxslar moslashuvchan motivatsiyani kuchaytirish orqali izchillik, qo'llab-quvvatlash va tegishlilik etishmasligini qoplashlari mumkin, biroq mos kelmaslikdan yoki ijtimoiy chetlanishdan qo'rqish kabi boshqa kamchiliklarni to'ldirish oson emas va faqat barqaror hamda maqsadli aralashuv orqali yumshatiladi.

Shunga qaramay, madaniy tarbiya va o‘quv tashabbusi o‘rtasidagi dinamik o‘zaro aloqani to‘liq anglash uchun, moslashtirilgan guruhlar asosida formal va norasmiy ta’lim muhitlarida, hamda turli mintaqaviy sharoitlarda kengroq tadqiqotlar o‘tkazish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Azimova, N. (2024). Pedagogical support system of students' educational initiatives based on the national cultural approach. *American Journal of Philological Sciences*.
2. Sergejeva, N. (2023). Factors influencing student initiative in effective mathematics studies at universities. *Research for Rural Development*.
3. Butin, A. V. (2022). National identity as a factor in the upbringing and education of young people. In *2nd International Conference on Technology Enhanced Learning in Higher Education (TELE)*.
4. Hramatyk, N. (2023). Development of the ability to initiate, implement and assess projects of natural-environmental education in the subsystems “student-student”, “teacher-student”, “future bachelor of natural sciences-teacher-practitioner”. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*.
5. Dzhamilova, N. (2021). Development of initiative in students based on the organization of project activities. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*.
6. Sorokoviykh, G. (2021). Development of youth initiative upon studying socio-cultural space of a metropolis. *SHS Web of Conferences*.
7. Kurbonova, G. (2021). Development of social activity in students of higher educational institutions.
8. Hakimova, H. H. (2021). Developing independent and creative activity of students. *International Journal of Advanced Research*.
9. Soichuk, R. (2022). Specifics of national self-assertion upbringing of students in extracurricular activity against a background of the Russian armed aggression. *The New Educational Review*.
10. Zhukova, T. A. (2023). Initiatives and the process of the development of regional students' cross-cultural communication skills. *Revista Amazonia Investiga*.
11. Borzova, T. (2021). Development of the national cultural identity of students of humanitarian specialties in the learning process. *Perspectives of Science and Education*.
12. Andrushchenko, T. (2022). Psychological issues of students' social initiative in higher education establishments: Systemic approach. *Міждисциплінарні дослідження складних систем*.
13. Oleksyuk, O. (2021). Organization of independent cognitive activity of students.
14. Saduakas, G. (2024). Psychological and pedagogical specifics of the formation of primary school students' “soft skills” on the basis of national values. *Eurasian Science Review*.
15. [Author not listed]. (2023). Development of students' creativity: Results of practical testing of the learning model during the pandemic. *European Journal of Contemporary Education*.
16. Udovychenko, L. (2022). The problem of cultural and national identity and ways to solve it in the New Ukrainian School. *Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy*.

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

23-24

OCTOBER
2030

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

23-24
OCTOBER
2025

3RD CONFERENCE:
MACHINE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
A NEW APPROACH TO ECONOMETRIC ANALYSIS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

UZBEKISTAN
STRATEGY

23-24 OCTOBER

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND
BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT
OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН – 2030»

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

<https://strategy2025.tsue.uz/>

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS ФОРУМ UZBEKISTAN
STRATEGY

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

9 789910 811081

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI